

védekezésén túl — miként akadályozhatjuk meg a rozsdásodást. (Vigyázva rakjuk az edényt ide-oda, hogy le ne essen, és tisztán tartjuk.) Ébresszünk esztétikai érzelmeket használati tárgyaink iránt! Sok-sok lehetőség adódik így a nevelési terv követelményeinek megvalósítására.

Horváth Rózsa

„KÁRTYAJÁTÉK”

A fogalmazás tanításának jelentékeny részt kell vállalnia a *nevelési feladatok* megvalósításából, a gyermek tudatának alakításából, érzelmeinek, magatartásának formálásából.

Témaválasztáskor fel kell használnunk a gyermekközösség, a kisdobosok sokszínű életét. (Tantervi Utasítás 49. o.)

A sok feladat közül kettőt szeretnék kiragadni:

- a) a lényeges és lényegtelen mozzanatok megkülönböztetése,
- b) a fejlődés megláttatása.

A III. osztály fogalmazás anyagában jelentős helyet foglal el az *elbeszélés*. Követelmény, hogy a III. o. végéig — közös előkészület alapján — a tanulók szóban és írásban értelmesen tudjanak eseményeket elmondani. A fogalmazás befejező gondolata a gyermek saját véleménye.

Az elbeszélő fogalmazások készítésének elemi ismeretei c. témakör lezárása előtt biztosítanunk kell egy-két olyan órát, amelyen az elsajátított ismeretek alkalmazását gyakoroltatjuk.

Az alábbi elgondolásomban az a törekvés vezetett, hogy a gyermekek, a gyermekközösség sokszínű életét felhasználva élményszerűbbé, érdekesebbé tegyem a fogalmazás gyakorlását.

Elgondolásomat „Kártyajáték”-nak neveztem el, mert az eljárás hasonlít a kártyajáték fogásaihoz. Tanítványaim hamar megkedvelték. Ez a módszer természetesen nem lehet általános.

Az óra didaktikai feladatát a gondolatok elrendezése, rokon értelmű igék és mondatfajták alkalmazása a fogalmazások pontosabbá és kifejezőbbé tételére, szóbeli gyakorlatok összefüggő alkalmazása képezte.

Felmutatom a négy képet, és jelzem az óra célját:

Pajtások! Kártyajátékot játszunk! Lehet választani egy képet. Kiválasztás után szóbeli fogalmazást készítünk a képekről.

1. választás:

Az anyaggyűjtés egyszerű módjai: megfigyelés, emlékezés, elképzelés. Előbb gondolkodunk, azután írunk, vagy beszélünk. (A további 3 képre ugyanez vonatkozik.)

A kiválasztott cím: Jancsi és Juliska.

A kész szóbeli fogalmazás:

„Testvérek voltak. Édesapjukkal, a favágóval gyakran kimentek az erdőbe. Egyszer egyedül maradtak. Nini! Pillangó! De a lepke elszállt, és a tisztáson egy őzike-t láttak. Elcsodálkoztak. Szép állat az őzike.”

2. választás:

2. sz. kép!

A kiválasztott cím: Hárman az erdő közepén.

A kész szóbeli fogalmazás:

„Három testvér elment kirándulni: Kati, Zsuzsi, Péter. A két kislány virágot szedett, Péter lepke után szaladt. Esteledett, hazamentek. Otthon elmesélték, mit láttak. A virágot édesanyjuknak adták.”

3. választás:

3. sz. kép!

A kiválasztott cím: Brumiék az erdőben.

„Morgó és Brumi, a játékos mackók és mamájuk sétáltak az erdőben. Nem szabad messzire elmenni! — hangzott a figyelmeztetés. Gyerekeket láttak a távolban, és utánuk akartak futni. A mama visszahívta őket. — A nap már mindjárt leáldozik? — Csak két zöld szem világít.”

4. választás:

A kiválasztott cím: Este az erdő szélén.

4. sz. kép!

„Egy kisfiú és két kislány elment kirándulni. Az erdő szélén a kislányok magára hagyták Zolit. Egy fa tövében sirdogált. A barátnök megijedtek. Odaszaladtak. Azért féltél, mert már besötétedett? — kérdezték. Igen! — szepegett a kisfiú. Többet nem hagyták magára pajtásukat.”

Alapkövetelmény, hogy kiemeljük a lényeges mondanivalót, helyes mondatalkotást, mondatsorrendet követeljük és a tanulók a beszédben a legmegfelelőbb, legodaillóbb szavakat, kifejezéseket használják. Törekednünk kell érzelmi-hangulati elemek egyszerű tükröztetésére.

Az elbeszélő fogalmazások c. témakör utolsó gyakorló óráin jól felhasználható ez a módszer. A szóbeli gyakorlatok menete a következő volt:

1. képválasztás (a kijelölt tanuló választ)
2. anyaggyűjtés (a tanuló önálló munkája)
3. közös előkészület, a legmegfelelőbb cím kiválasztása
4. a szóbeli fogalmazás elmondása (a kiválasztott tanuló önálló előadása)
5. ellenőrzés, bírálat (közös munka a tanító irányításával, kérdéseivel)
6. a kész fogalmazás elmondása

Házi feladatukat a gyermekek választották: a négy kép alapján egy esemény leírását, rögzítését.

A fentiekben ismertetett eljárás annak a Tantervi Utasításnak a megvalósítását kívánja szolgálni, amely szerint a tanult fogalmazási ismereteket egy-egy szóbeli gyakorló órán több fogalmazási témán is gyakoroltatni kell. (Tantervi Utasítás 52. 1.) Felhasznált irodalom:

1. Tanterv és Utasítás 1963.
  2. *Réczey Miklósné*: A készségfejlesztő gyakorlatról. (A tanító munkája 1963. 3. szám.)
  3. *Fábián Zoltán*: A sablonos órák ellen (A tanító munkája 1963. 5. szám.)
- Képek a óvodai képsorozatról.

Gulácsy Éva